

- Transplantologia

Autor: Karolina Wroniecka

„Non omnis moriar” (Nie wszystkich umrę) Horacy
Jeśli podzielę się sobą po śmierci, moja częśćka będzie żyć. I uratuje życie śmiertelnie choremu.

CZY MOŻNA? CZY WARTO? CZY TRZEBA?

CZY MOŻNA? Polska od lat dysponuje odpowiednimi regulacjami prawnymi: ustawą z 1995r., nowelizacją z roku 2005, w końcu nową ustawą z 2009 roku o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, która dopasowuje nasze przepisy do dyrektywy europejskiej. **CZY WOLNO?** Oczywiście. Jest to uregulowane prawnie, istnieje poza wymienioną wcześniej ustawą 12 rozporządzeń wykonawczych, które omawiają rozmaite szczegóły. **CZY WARTO?** Ludzie po przeszczepie żyją. Rekordziści po kilkadziesiąt lat po przeszczepie wątroby czy serca. W Polsce najdłużej żyjący chory, po transplantacji nerki – 35 lat. Po przeszczepie wątroby przeżywalność pięciu lat wynosi 60-70%, a bez wątroby chorzy zmarliby w krótkim czasie. Po transplantacji nerki przeżywalność pięcioletnia to 70-80% z czynnym przeszczepem. A chory może żyć bez czynnego przeszczepu. 90% chorych żyje, zatem jest to bezpieczne i skuteczne. **CZY TRZEBA?** Tak, wiadomo, że trzeba. W Polsce potrzeba około 2 tysięcy nerek rocznie, a przeszczepiamy 800, konieczne jest 400 wątrób, a przeszczepiamy o około połowę mniej i potrzeba około 400 serc, a wykonujemy 100 – 120 przeszczepów. **CZYLI: MOŻNA, WARTO I TRZEBA.**

2000 OSÓB CZEKA NA PRZESZCZEP I SZANSE NA DRUGIE ŻYCIE.

„Każdy przeszczep organu ma swoje źródło w decyzji o wielkiej wartości etycznej a mianowicie decyzji zaoferowania za darmo części własnego ciała drugiej osobie dla jej zdrowia i dobrego samopoczucia. Szlachetność takiego gestu polega na tym, że jest on prawdziwym aktem miłości. Nie jest to kwestia podarowania czegoś co należy do nas, lecz podarowania czegoś z siebie.” - cytata z Przesłania Jana Pawła II skierowane do uczestników Międzynarodowego Kongresu Transplantologicznego. **KOORDYNATOR SZPITALNY DS PRZESZCZEPIANIA NARZĄDÓW** – to osoba niezbędna w procesie pozyskiwania i przeszczepiania narządów. W naszym szpitalu funkcję tę pełni Pani Danuta Marcinkowska (pielęgniarka). Organizuje, nadzoruje, koordynuje i dokumentuje całość złożonej i rozciągniętej w czasie pracy zespołów transplantacyjnych. O swojej pracy Pani Danuta opowiada: Jako koordynator ds przeszczepiania narządów muszę posiadać wiedzę i umiejętności z zakresu nie tylko nauk medycznych, ale także z zakresu psychologii klinicznej - rozmowa z rodziną potencjalnego zmarłego dawcy, przekazanie informacji o śmierci i zamiarze pobrania narządów jest najtrudniejsza. Narządy do przeszczepiania muszą pochodzić z organizmu drugiego człowieka, nie można ich kupić. Każdy z nas może potrzebować narządu by żyć i każdy z nas kiedyś umrze. Przeszczepianie narządów pobieranych od osób zmarłych łączy w sobie tragedię śmierci i radość życia. Rozkładałam w naszym szpitalu zielone pudełka z OŚWIADCZENIAMI WOLI i dbam by nigdy nie zabrakło w nich karteczek.

Niezależnie od przepisów prawnych wiele osób pragnie świadomie, za życia wyrazić chęć niesienia pomocy chorym potrzebującym przeszczepów. Każda osoba dorosła podpisująca oświadczenie woli, wyrażając zgodę na pobranie po śmierci swoich tkanek i narządów do przeszczepiania daje dowód świadomej chęci ratowania życia i przywracania zdrowia chorym ludziom. Wypełnione i własnoręcznie podpisane oświadczenie należy nosić razem z dokumentami (tj. dowodem osobistym, prawem jazdy). Ma ono charakter informacyjny i nie zwalnia lekarza, mającego zamiar pobrać narządy z obowiązku sprawdzenia w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów, czy osoba ta nie wyraziła sprzeciwu za życia. Pamiętajmy, że o swojej decyzji każdy z nas powinien powiadomić najbliższą rodzinę, która znając naszą wolę nie będzie protestowała wobec zamiaru pobrania po śmierci naszych narządów. **JAK ZAKOMUNIKOWAĆ WOLĘ O SPRZECIWIE NA POBRANIE NARZĄDÓW PO ŚMIERCI?** Zgodnie z ustawą z dnia 01 stycznia 2006 pobranie komórek, tkanek i narządów ze zwłok ludzkich można dokonać, jeżeli osoba zmarła nie wyraziła sprzeciwu. Sprzeciw należy zgłosić osobiście, lub listownie w **CENTRALNYM REJESTRZE SPRZECIWÓW** w Centrum Organizacyjno – Koordynacyjnym do spraw Transplantacji, ul. Lindleya 4, 02-005 Warszawa na formularzu, który można otrzymać w zakładach opieki zdrowotnej lub na stronie internetowej www.poltransplant.org.pl. Po dokonaniu wpisu w CRS, osoba zgłaszająca otrzyma listem poleconym potwierdzenie wpisu. Sprzeciw jest skuteczny od daty wpisu do rejestru, która będzie uwidoczniona na potwierdzeniu. Jeżeli formularz będzie źle wypełniony, sprzeciw nie zostanie zarejestrowany, o czym osoba zainteresowana zostanie powiadomiona listownie. Moc prawną mają również noszone przy sobie własnoręcznie podpisane oświadczenie sprzeciwu lub oświadczenie ustne złożone w obecności dwóch świadków pisemnie przez nich potwierdzone.

PYTANIA NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE: Kiedy można pobrać narządy do przeszczepienia? Niektóre narządy (nerka, segment wątroby) lub tkanki (szpik kostny) można pobierać od osób żywych pod warunkiem, że dawca wyrazi na to zgodę, a jego życie nie będzie narażone na niebezpieczeństwo. Jednak większość narządów i tkanek do przeszczepiania pobiera się ze zwłok osób, które za życia nie wyraziły sprzeciwu na pobranie. Nerki, serce, płuca, wątrobę, trzustkę, jelito i rogowkę można pobrać od osoby zmarłej, kiedy zostały już wyczerpane wszystkie możliwości jej leczenia i u której stwierdzono komisyjnie śmierć

mózgową.

Jak przebiega pobranie narządów i transplantacja? Kiedy komisja lekarska stwierdza śmierć mózgową, lekarz informuje o tym rodzinę zmarłego. Po upewnieniu się, że zmarły nie wyraził za życia sprzeciwu na pobranie narządów, można podjąć czynności związane z pobraniem. Pobranie narządów do przeszczepienia jest operacją chirurgiczną, w czasie której ciało dawcy traktowane jest z należyтым szacunkiem. Przeszczepia się tylko narządy pochodzące od ludzi nie dotkniętych chorobami. Przed przeszczepieniem wykonuje się badania wykluczające choroby, które mogłyby zostać przekazane biorcy przeszczepu. Chorzy, którym dokonano przeszczepienia, zwykle nie poznają nazwiska dawcy, który uratował im życie, ponieważ dar narządów od zmarłego jest anonimowy.

Jakie są wyniki przeszczepiania narządów? Po udanym przeszczepieniu narządu pacjenci mogą prowadzić normalne życie, kontynuować naukę, podjąć pracę. Biorcy przeszczepu nerki zwalniają miejsce dializacyjne innym potrzebującym chorym. Nie bez znaczenia jest także fakt, że przeszczepienie nerek wymaga mniejszych nakładów finansowych niż dializoterapia.

Dlaczego w Polsce brakuje narządów? Wyniki przeszczepiania narządów są coraz lepsze dzięki czemu rozszerzają się wskazania do leczenia tą metodą. Wzrasta liczba osób oczekujących na przeszczepienie i wydłuża się czas na ich oczekiwania na operację co może stworzyć zagrożenie dla życia tych chorych. Wiedza społeczeństwa o tym jaką wartość dla setek śmiertelnie chorych ma przeszczepienie narządu jest nadal niewystarczająca. Sprzeciw na pobranie narządu wyrażany przez rodzinę zmarłego powoduje, że nie można uratować życia wielu chorym. Należy prowadzić stałą kampanię edukacyjną, informującą o potrzebach i wynikach przeszczepiania narządów, która pomoże przekonać społeczeństwo o skuteczności tej metody leczenia.